

ВІДГУК

офіційного опонента - доктора економічних наук, професора

ХОМЕНКО ІННИ ОЛЕКСАНДРІВНИ

на дисертаційну роботу Малахової Юлії Анатоліївни на тему:

«Управління інвестиційною активністю автотранспортних підприємств в контексті корпоративного податкового менеджменту», яка представлена до захисту на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)

1. Актуальність теми дисертації.

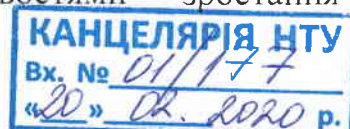
Посилення євроінтеграційних перетворень в Україні, ризиковість зовнішнього середовища, активізація конкуренції на ринку транспортних послуг вимагають модернізації та технологічного оновлення автотранспортних підприємств і відповідно інтенсифікації інвестиційної діяльності.

Кризові процеси значно послабили інвестиційні можливості підприємств, суттєво скоротилися внутрішні джерела фінансування інвестиційних витрат. Практика розвинених компаній доводить, що ефективним методом підвищення рівня інвестиційної активності є залучення зовнішніх джерел інвестування. При цьому необхідно враховувати рівень податкового навантаження, як обмежувача інвестиційних можливостей розвитку підприємства.

Отже, актуальність питань, пов'язаних із проблематикою інвестиційної активності, вивчення позитивного зарубіжного досвіду та його адаптації до реалій вітчизняної практики обумовили вибір теми дисертаційного дослідження та її теоретичне і практичне значення. Таким чином, дисертаційна робота Малахової Ю.А. присвячена вирішенню важливої наукових задач - узагальнення теоретичних положень, обґрунтування та розробка методичних підходів і практичних рекомендацій щодо управління інвестиційною активністю на підприємствах вантажного автомобільного транспорту з урахуванням рівня податкового навантаження.

2. Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами.

Дисертаційна робота виконана відповідно до планів науково-дослідних робіт кафедри менеджменту Національного транспортного університету за темами: «Управління інвестиційно-інноваційною діяльністю підприємств автотранспорту» (номер державної реєстрації 0116U002122), «Сучасні проблеми маркетингу на автомобільному транспорті» (номер державної реєстрації 0118U001018), «Оцінка інвестиційної активності підприємств вантажного автомобільного транспорту» (номер державної реєстрації 0118U001086), «Управління фінансовими можливостями зростання

інвестиційної активності вантажних автотранспортних підприємств» (номер державної реєстрації 0119U100701) Під час виконання цих тем автором теоретично обґрунтовано: загальні підходи до планування інвестиційно-інноваційного розвитку підприємств з урахуванням податкового навантаження; потреби автотранспортних підприємств України в інвестиційному маркетингу; методичні засади оцінювання інвестиційної активності підприємств; оцінку можливостей фінансування інвестиційної діяльності підприємства.

3. Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та результатів дисертації.

Представлена робота є цілісним, самостійним дослідженням. Аналіз змісту роботи дає підстави стверджувати, що сформульовану автором мету дослідження досягнуто, завдання в цілому вирішені, а результати дослідження характеризуються науковою новизною, що підтверджується одержанням відповідних теоретичних та методичних положень та розробкою практичних рекомендацій щодо управління інвестиційною активністю вантажних автотранспортних підприємств з урахуванням рівня податкового навантаження.

Дисертантом проаналізовано значну кількість інформаційних джерел (205 найменування), в тому числі чинні законодавчі та інші нормативно-правові документи, офіційні матеріали Державної служби статистики України, аналітичні звіти міжнародних рейтингових агентств, звітність вантажних автотранспортних підприємств, наукові праці вітчизняних і зарубіжних вчених, дисертаційні дослідження, наукові монографії, статті, доповіді провідних фахівців на наукових і науково-практичних конференціях з питань управління інвестиційною активністю та корпоративного податкового менеджменту.

Обґрунтованість отриманих наукових результатів, висновків і рекомендацій забезпечується використанням загальнонаукових та спеціальних методів: абстрагування, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, системний підхід (для цілісного пізнання сутності категорій інвестиційної активності та корпоративного податкового менеджменту), порівняльний (для діагностики інвестиційної активності) та статистичний аналіз (для оцінювання сучасних тенденцій розвитку, для структурування даних фінансової звітності вантажних АТП), дискримінантний аналіз (для комплексної оцінки інвестиційної активності підприємства), кореляційний та регресійний аналіз (для визначення бази порівняння при розробці інтегрального коефіцієнта податкового навантаження та обґрунтування його граничного значення), статистичне спостереження й експертні оцінки (для визначення міри впливу на інвестиційну активність підприємств чинників зовнішнього та внутрішнього середовища підприємства), графічний (для наочної ілюстрації у дисертаційній роботі досліджуваних явищ, процесів, закономірностей).

У дисертаційній роботі Малахової Юлії Анатоліївни сформульовано та обґрунтовано ряд положень, висновків і пропозицій, які відзначаються науковою новизною та мають практичну спрямованість. Значимими

результатами дослідження, які отримані здобувачем особисто і мають наукову новизну є:

1. Запропонований механізм оцінювання можливостей фінансування інвестиційних витрат підприємств у контексті корпоративного податкового менеджменту, що полягає у визначенні ступеня використання інвестиційних можливостей вантажного автотранспортного підприємства за існуючої системи оподаткування, інформація про який у подальшому може бути використана при формуванні інвестиційної стратегії підприємства та збільшення його інвестиційних ресурсів (с. 142-149).

2. Удосконалена система діагностування інвестиційної активності підприємств за частковими показниками, що передбачає діагностику її поточного та перспективного стану та дозволяє оцінити динаміку та рівень ефективності інвестиційної активності підприємств, діагностувати фінансові можливості підвищення її рівня (с.70-90).

3. Розроблений науково-методичний підхід щодо комплексної оцінки рівня інвестиційної активності автотранспортного підприємства, що базується на багатфакторній дискримінантній функції та передбачає шкалу кількісних оцінок низького, середнього й високого рівня інвестиційної активності підприємств. Застосування даної шкали дозволяє визначити рівень інвестиційної активності вантажних автотранспортних підприємств серед інших операторів ринку та обґрунтовує необхідність збільшення рівня інвестиційної активності (с. 91-101).

4. Обґрунтована інтегральна оцінка податкового навантаження вантажних автотранспортних підприємств, яка визначається як співвідношення між сумою податків, зборів і обов'язкових платежів та валового фінансового результату (за умови прибуткової діяльності) та чистого доходу (якщо діяльність є збитковою). Даний показник дозволяє оцінити рівень організації податкового менеджменту на підприємстві (с. 133-142).

5. Досліджено сутність дефініцій «інвестиційна активність підприємства», як узагальнюючої характеристики стану інвестиційної діяльності, який визначається її обсягами та ефективністю в межах наявного фінансового потенціалу господарюючого суб'єкту, та «корпоративний податковий менеджмент», як процесу управління адаптацією підприємства до діючої системи оподаткування з метою забезпечення його сталого розвитку, що дозволило обґрунтувати вплив податкового навантаження автотранспортного підприємства, як основного критерію оцінки ефективності корпоративного податкового менеджменту, на ідентифікацію та реалізацію можливостей інвестиційної активності підприємства (с. 13-28, с.44-67).

6. Розширено класифікацію зовнішніх і внутрішніх чинників із точки зору їх стримуючого та стимулюючого впливу на інвестиційну активність підприємств. Це дозволило за допомогою методу експертних оцінок виявити що найбільший вплив на інвестиційну активність підприємств мають економічні кризи, стан кредитно-банківської системи та діюча система оподаткування (с. 29-44).

7. Удосконалена концептуальна модель корпоративного податкового менеджменту, що базується на загальних та спеціальних принципах управління й передбачає два рівні – оперативний, метою якого є мінімізація податкових витрат, та стратегічний, який спрямований на оптимізацію податкового навантаження, що створює передумови для зростання можливостей фінансування інвестиційних витрат та вдосконалення загальної системи управління підприємства (с.119-133).

4. Оцінка змісту дисертації та її завершеності

Дисертаційна робота викладена діловою українською мовою на 225 сторінках друкованого тексту, містить вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел і додатки. Роботі притаманні цілісність, розділи логічно пов'язані між собою, висновки достатньо аргументовані. Елементи наукової новизни сформульовані коректно, їх кількість та кваліфікаційні ознаки відповідають нормативним вимогам. Структура дисертаційної роботи відображає логічність проведеного дослідження та специфіку наукового аналізу проблеми, про що свідчить послідовність викладу матеріалу. У тексті роботи містяться аналітичні таблиці та рисунки, що свідчить про вміння автора опрацювати матеріал.

5. Повнота викладу основних результатів дисертації в опублікованих працях

Основні положення та результати дисертації опубліковано автором у 18 науковій праці, з них 10 публікацій у фахових та іноземних виданнях та 8 публікацій у збірниках матеріалів конференцій, загальним обсягом 3,92 д.а. Кількість публікацій є достатньою для висвітлення результатів дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук відповідно до вимог.

6. Відповідність змісту автореферату основним положенням дисертації

Ознайомлення з текстом автореферату дисертації дає підстави стверджувати, що за структурою та змістом він відповідає вимогам, що ставляться МОН України. У тексті автореферату відображено основні положення, зміст, результати і висновки здійсненого Малаховою Ю.А. дисертаційного дослідження. Наголосимо, що зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

7. Практичне значення одержаних результатів

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що основні положення дисертаційної роботи доведено до рівня методичних розробок та практичних рекомендацій, які спрямовані на вирішення актуальних проблем шляхом управління інвестиційною активністю вантажних автотранспортних підприємств з урахуванням граничного значення податкового навантаження при оцінці можливостей запозичення коштів для власного розвитку.

Результати досліджень, які мають прикладний характер, впроваджені на ТОВ «Укртрансторг» при розробці інвестиційної програми підприємства (акт впровадження №21/ін від 22.02.2019 року) та ПАТ «АТП-13058» при визначенні економічних обмежень розвитку підприємства та впливу на них податкового навантаження (акт впровадження №152-вих від 22.03.2019 року). Теоретичні та практичні результати дисертаційної роботи впроваджено в навчальний процес Національного транспортного університету при підготовці та викладанні дисциплін «Фінансовий менеджмент», «Інвестиційний менеджмент», «Управління інформаційними потоками та управлінський облік», «Прийняття управлінських рішень», використовуються в процесі дипломного й курсового проектування (акт впровадження б/н від 12.03.2019 року).

8. Дискусійні питання, недоліки та зауваження до дисертаційної роботи.

Відзначаючи ґрунтовність дослідження, авторський підхід до вирішення поставленого наукового завдання, за окремими положеннями, висновками та рекомендаціями слід зробити наступні зауваження, які потребують додаткової аргументації:

8.1. У першому розділі с.20 рисунок 1.1 наведені джерела фінансування інвестиційної діяльності підприємства доцільно було б доповнити фандрейзингом.

8.2. На с. 31 у таблиці 1.3, де наведено класифікацію чинників, що впливають на інвестиційну активність підприємства, варто до групи організаційно – правових чинників додати корпоративний податковий менеджмент.

8.3. На с.34 поданий зарубіжний досвід інвестиційної активності підприємств, зокрема зазначено, що необхідно більшу частину доходів витратити на інвестиції, а не на дивіденди, оскільки у світовій практиці доходи від приросту вартості акцій оподатковуються за нижчою ставкою, ніж доходи у формі дивідендів. Слід було б подати висновки та конкретні пропозиції автора про можливість його адаптації до українських реалій діяльності транспортних підприємств України.

8.4. Удосконалена на базі використання дискримінантного аналізу комплексна оцінка рівня інвестиційної активності підприємства дала змогу побудувати адекватну реальним умовам модель для вантажних автотранспортних підприємств. Потребує додаткового пояснення у частині можливості використання для інших видів підприємств.

8.5. На с.122, рисунок 3.1, де зображено концептуальну модель корпоративного податкового менеджменту, варто було б доповнити факторами, а серед принципів враховувати принципи керованості та розвитку.

8.6. Доцільно було б, опираючись на нормативно-правові документи, виділити етапи становлення вітчизняної політики інвестиційного регулювання та її особливості щодо транспортних підприємств з висвітленням особливостей для різних видів суб'єктів господарювання.

Проте, зазначені дискусійні положення істотно не впливають на загальну позитивну оцінку проведеного дослідження та не знижують рівня отриманих у роботі наукових і практичних результатів.

9. Загальний висновок про відповідність дисертації встановленим вимогам.

На основі проведеної експертизи дисертації, автореферату та публікацій можна зробити висновок, що дисертація Малахової Юлії Анатоліївни є самостійно виконаною завершеною науковою роботою, спрямованою на вирішення важливого наукового завдання щодо управління інвестиційною активністю автотранспортних підприємств з урахуванням впливу податків з метою підвищення забезпечення сталого розвитку, інвестиційної привабливості та конкурентних позицій. Аналіз представленої дисертаційної роботи свідчить, що вона повністю відповідає вимогам, що висуваються до дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. (зі змінами і доповненнями). Зміст автореферату та наукових публікацій автора відповідає основним положенням дисертаційного дослідження. Робота виконана на високому науковому та практичному рівні, містить теоретико-методологічну та прикладну цінність, а також значну наукову новизну, що дає змогу зробити висновок, що дисертаційна робота «Управління інвестиційною активністю автотранспортних підприємств в контексті корпоративного податкового менеджменту» повністю відповідає необхідним вимогам до кандидатських дисертацій, зокрема пп. 9, 11, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р., а її автор Малахова Юлія Анатоліївна, заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.04 - економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності).

Офіційний опонент:

Доктор економічних наук, професор,
професор кафедри теоретичної
та прикладної економіки
Національного університету
«Чернігівська політехніка»

I.O. Хоменко

Підпис доктора економічних наук,
професора Хоменко І.О. засвідчують
вчений секретар
доктор наук з державного управління
професор

I. М. Олійченко